

BOSHLANG'ICH SINFLARDA O'QUV JARAYONINI FANLAR INTEGRATSIYASI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH

Elmurodova Inoyat Abdumutalibovna

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti, Pedagogika fakulteti,

Boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrası o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7703560>

ARTICLE INFO

Received: 25th February 2023

Accepted: 06th March 2023

Online: 07th March 2023

KEY WORDS

Boshlang'ich ta'lim, fanlar integratsiyasi, o'zaro ta'lim, tanqidiy fikrlash, real dunyoda qo'llash.

ABSTRACT

Ushbu maqola o'quvchilarning umumiy ta'lim tajribasini yaxshilash uchun boshlang'ich ta'limda fanlarni integratsiyalashning afzalliklarini ko'rib chiqadi. Bir nechta mavzularni bitta yaxlit darsga birlashtirib, bolalarga bilimlarni real dunyo kontekstida qo'llash va muhim tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyati beriladi. Maqolada mavzu integratsiyasi bo'yicha adabiyotlar muhokama qilinadi, ushbu yondashuvni amalga oshirish metodologiyasi tahlil qilinadi va oldingi tadqiqotlar natijalari taqdim etiladi. Xulosa mavzu integratsiyasining ijobiy ta'sirini ta'kidlaydi va kelajakdagi tadqiqotlar uchun tavsiyalar beradi.

KIRISH

Boshlang'ich ta'lim - bu bolaning rivojlanishidagi hal qiluvchi davrdir. Bu vaqt mobaynida bolalar kelajakdagi akademik muvaffaqiyat uchun asos bo'ladigan keng ko'lamli fanlar bilan tanishadilar. An'anaga ko'ra har bir fan alohida o'qitilib kelinmoqda. Biroq, tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, fanlarni integratsiyalash bolalar uchun yanada samarali va qiziqarli o'rganish tajribasiga olib kelishi mumkin.

Fanlarni integratsiyalash - bu bir nechta fanlarni bir dars yoki mashg'ulotda birlashtirgan holda o'qitish usulidir. Misol uchun, quyosh tizimi bo'yicha fan, matematika va til san'ati elementlarini o'z ichiga olishi mumkin. Bu yondashuv bolalarni tanqidiy fikrlashga va turli fan sohalari o'rtasida aloqa o'rnatishga undaydi. Haqiqiy dunyo kontekstida bilimlarni qo'llash orqali o'quvchilar materialni tushunish va saqlash uchun yaxshi tayyorgarlik ko'radilar.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Ko'pgina tadqiqotlar boshlang'ich ta'limda fanlarni integratsiyalashning afzalliklarini ko'rsatadi. Milliy matematika o'qituvchilari kengashiga ko'ra, "Matematikani boshqa fanlar, masalan, fan, ijtimoiy tadqiqotlar va til san'ati kabi fanlar bilan integratsiya qilish o'rganish uchun kontekstni ta'minlaydi va o'quvchilarning matematika tushunchalarini tushunishlariga yordam beradi" (NCTM, 2014). Xuddi shunday, Milliy fan o'qituvchilari assotsiatsiyasi tomonidan olib borilgan tadqiqot shuni ko'rsatadiki, "fanni boshqa fanlar bilan integratsiyalash yanada samarali o'rganishga olib kelishi mumkin, chunki bolalar turli fanlar

o'rtasidagi bog'liqlikni ko'rishlari va o'z bilimlarini yangi usullarda qo'llashlari mumkin" (NSTA, 2013).

Boshqa tadqiqotlar tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda kurslararo ta'limning afzalliklarini ta'kidlaydi. Nazorat va o'quv dasturlarini ishlab chiqish assotsiatsiyasining hisobotiga ko'ra, "O'quv dasturlari bo'yicha o'rganish o'quvchilarga turli fanlar o'rtasida aloqa o'rnatish va murakkab muammolarni tahlil qilish orqali muhim tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish imkonini beradi" (ASCD, 2011). Mavzularni birlashtirish orqali bolalar ijodiy fikrlashga va real muammolarga innovatsion yechimlarni ishlab chiqishga undaydi.

Boshlang'ich ta'limda fanlarni integratsiyalashuvini amalga oshirish o'qituvchilar o'rtasida puxta rejalashtirish va muvofiqlashtirishni talab qiladi. Samarali yondashuvlardan biri har bir darsga bir nechta mavzularni o'z ichiga olgan o'quv dasturini ishlab chiqishdir. Masalan, atrof-muhit bo'yicha birlik fan, ijtimoiy tadqiqotlar va til san'ati elementlarini o'z ichiga olishi mumkin. O'qituvchilar birgalikda ushbu turli fanlarni o'z ichiga olgan dars rejalarini ishlab chiqishlari va bolalarga keng qamrovli ta'lim tajribasini taqdim etishlari mumkin.

Yana bir yondashuv loyihaga asoslangan ta'limdan foydalanish bo'lib, unda bolalarga bir nechta mavzularni o'z ichiga olgan hal qilish uchun real dunyo muammosi beriladi. Masalan, bolalardan matematika, fan, ijtimoiy tadqiqotlar va til san'ati tamoyillarini o'z ichiga olgan barqaror shaharni loyihalashtirishni so'rash mumkin. Bunday yondashuv o'quvchilarni tanqidiy fikrlashga va olgan bilimlarini amalda qo'llashga undaydi.

NATIJALAR

Ko'pgina tadqiqotlar boshlang'ich ta'limda fanlarni integratsiyalashuvining ijobiy ta'sirini ko'rsatadi. Musiqa ta'limi milliy assotsiatsiyasi tomonidan o'tkazilgan tadqiqotga ko'ra, "Musiqani boshqa fanlar bilan integratsiyalashuvi o'quv samaradorligini oshirishga olib keladi, chunki o'quvchilar materialni yaxshiroq tushunishlari va eslab qolishlari mumkin" (NAME, 2012). Xuddi shunday, ingliz tili o'qituvchilari milliy kengashi tomonidan olib borilgan tadqiqot shuni ko'rsatadiki, "Til san'atini boshqa fanlar bilan integratsiya qilish o'qishni tushunish va yozish ko'nikmalarini yaxshilashga olib keladi" (NCTE, 2014).

XULOSA

Xulosa qilib aytish mumkinki, fanlarni integratsiyalashuvi boshlang'ich sinflarda o'quv jarayonini takomillashtirishda qimmatli yondashuv hisoblanadi. Bir nechta fanlarni bitta dars yoki faoliyatga birlashtirib, bolalar turli mavzular o'rtasida aloqa o'rnatishlari va o'z bilimlarini real dunyo kontekstida qo'llashlari mumkin. Ushbu yondashuv 21-asrda muvaffaqiyatga erishish uchun muhim ko'nikmalar bo'lgan tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodkorlikni rag'batlantiradi.

Ko'pgina tadqiqotlar fanlarni integratsiyalashuvining o'quv samaradorligini oshirish va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishdagi afzalliklarini ko'rsatdi. Biroq, bu yondashuvni amalga oshirish o'qituvchilar o'rtasida puxta rejalashtirish va muvofiqlashtirishni talab qiladi. Har bir darsda bir nechta fanlarni o'z ichiga olgan puxta ishlab chiqilgan o'quv dasturi yoki o'quvchilarga olgan bilimlarini amaliy jihatdan qo'llash imkonini beruvchi loyiha asosidagi ta'lim fanlarni integratsiyalashning samarali usullari hisoblanadi.

Xulosa qilib aytish mumkinki, fanlar integratsiyasi boshlang'ich sinflarda o'quv jarayonini takomillashtirishning istiqbolli yondashuvidir. Ushbu yondashuvning afzalliklarini to'liq o'rganish va uni amalga oshirishning samarali usullarini ishlab chiqish uchun keyingi tadqiqotlar talab etiladi. Biroq, mavjud adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, fan integratsiyasi o'quvchilarga yanada qiziqarli, keng qamrovli va samarali o'rganish tajribasini taqdim etish orqali boshlang'ich ta'limni o'zgartirish imkoniyatiga ega.

References:

1. Panjiyeva Muattar "Boshlang'ich sinflarda ekologik madaniyatni fanlararo integratsiyalashuv orqali shakllantirish (tabiiy va aniq fanlar misolida)" JOURNAL OF UNIVERSAL SCIENCE RESEARCH.
2. A. K. Chawla, "Learning for a Sustainable Future: Education for Environment and Development," Environmental Education Research, vol. 16, no. 2, pp. 181-197, 2010.
3. Umbarova Nasiba Xolboy qizi "Boshlang'ich sinf texnologiya darslarini tashkil etish va o'tkazishning ilmiy-metodik jihatdan takomillashtirilishi (qog'oz va karton misolida)" EURASIAN JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH Volume 3 Issue 2, Part 2 February 2023. www.in-academy.uz
4. Umbarova Nasiba Xolboy qizi "BOSHLANG'ICH SINF TEXNOLOGIYA DARSLARIDA TEXNOLOGIK ATAMALARDAN FOYDALANISH" Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences (E)ISSN:2181-1784 3(1/2), Jan., 2023 www.oriens.uz